

LANDELIJK MESTOVERSCHOT IN 2003 NAAR SCHATTING 8 MILJOEN KG FOSFAAT*Marga Hoogeveen*

Onlangs heeft de Eerste Kamer het wetsvoorstel goedgekeurd dat het systeem van mestafzetcontracten regelt. In combinatie met de aangescherpte stikstof- en fosfaatverliesnormen vanuit de Minas-systematiek wordt zo getracht aan de EU-nitraatrichtlijn te voldoen. Zonder flankerend beleid leidt aanscherping van het Mestbeleid naar verwachting de komende jaren tot een grotere druk op de mestmarkt. De overheid wenst in 2003 een 'evenwicht op de mestmarkt' (mestproductiecapaciteit gelijk aan de mestplaatsingscapaciteit) binnen de kaders van het Mestbeleid zonder dat dit leidt tot een al te grote druk op de mestmarkt. De overheid wil dit evenwicht bereiken door mestproductiecapaciteit uit de markt te nemen via het opkopen van mestproductierechten.

LEI en RIVM hebben afgelopen voorjaar in opdracht van het Milieuplanbureau een onderzoek uitgevoerd naar de best mogelijke schatting van de grootte van de mestproductiecapaciteit die uit de markt moet worden genomen om dat evenwicht op de mestmarkt te realiseren. Daarbij is rekening gehouden met autonome ontwikkelingen en met de anticipatie van de landbouw (tussen 2000 en 2003) op de aangekondigde maatregelen in het kader van het Mestbeleid.

8 miljoen kg fosfaat

De meest waarschijnlijke schatting van het landelijk mestoverschot in 2003 is 8 miljoen kilogram fosfaat. Vanwege enkele onzekere uitgangspunten wordt als bandbreedte van het mestoverschot 3 tot 13 miljoen kilogram fosfaat aangehouden. Dit overschot ontstaat op grond van de verliesnormen van Minas. Binnen het systeem van Mestafzetcontracten (MAC) blijkt dat er op basis van de geschatte tekenbereidheid in 2003 voldoende ruimte is om voor de dan verwachte veestapel mestafzetcontracten af te sluiten.

De berekeningen zijn uitgevoerd met het Mest- en Ammoniakmodel van het LEI en bestaat globaal uit de berekening van de mestproductiecapaciteit enerzijds en de plaatsingscapaciteit van mest anderzijds. In eerste instantie is berekend of er voor de verwachte veestapel in 2003 genoeg ruimte voor mestafzet in het kader van het systeem van mestafzetcontracten is. Dit blijkt zo te zijn. Vervolgens is in het kader van MINAS de mestproductiecapaciteit van 2003 vergeleken met de mestplaatsingscapaciteit van 2003.

Mestproductiecapaciteit

De mestproductie in 2003 zal naar verwachting ongeveer 10% kleiner zijn dan in 2000 (tabel 1). Deze daling wordt enerzijds veroorzaakt door een kleinere veestapel als gevolg van onder andere de melkquotering, diverse opkoopregelingen en wetten die ingrijpen op het aantal dieren en anderzijds door lagere excreties per dier.

	Fosfaat		Stikstof	
	2000	2003	2000	2003
Melkvee	83,3	74,7	282,3	262,4
Vleesvee	18,9	15,8	58,3	59,2
Varkens	47,8	43,7	127,0	102,2
Pluimvee	35,0	31,3	71,9	64,5
Totaal (afgerond)	185	166	540	488

Plaatsing en acceptatie van mest

De mestplaatsingscapaciteit in 2003 is berekend uit het areaal, het grondgebruik, de import, export en verwerking van mest, de wettelijke normen voor plaatsing van mest en de acceptatie van mest.

Vooraf de acceptatie van mest en de export en verwerking van mest zijn belangrijke onzekere factoren in de berekening van de mestplaatsingscapaciteit van 2003.

Verondersteld is dat het mestgebruik in 2003 nauw zal samenhangen met het historische mestgebruik. Deze veronderstelling is gebaseerd op resultaten van interviews. Het mestgebruik afgezet tegen hetgeen binnen de wet theoretisch maximaal mogelijk is wordt de acceptatiegraad genoemd. In de concentratiegebieden is de acceptatiegraad hoog. Op grasland en snijmaïs in de tekortgebieden blijft de acceptatiegraad naar verwachting beperkt tot 25% (tabel 2). Lagere acceptatiegraden (maximaal 10 procentpunten) leiden tot een stijging van het landelijk mestoverschot tot 13 miljoen kilogram fosfaat en hogere acceptatiegraden tot een daling tot 4 miljoen kilogram fosfaat.

	Gras	Snijmaïs	Akker- en tuinbouw	Niet-getel- de grond
Tekortgebied	25	25	35-80	50
Overgangsgebied	50	50	45-85	50
Concentratiegebieden Zuid en Oost	95	95	70-95	50

Export en verwerking van mest

De omvang van de export en verwerking van mest is gebaseerd op de situatie in het jaar 2000, aangevuld met verwachtingen van deskundigen voor het jaar 2003. De totale export van natte, stapelbare en gecomposteerde pluimveemest, mestkorrels en overige mestsoorten wordt geschat op 12 miljoen kilogram fosfaat. De binnenlandse afzet buiten de landbouw wordt voor 2003 geschat op 1,8 miljoen kilogram fosfaat terwijl de import van mest naar verwachting 0,3 miljoen kilogram fosfaat zal zijn.

Een halvering van de export van mest leidt ertoe dat het landelijk mestoverschot in 2003 oploopt naar 14 miljoen kilogram fosfaat. Bij een 50% hogere export zal er nagenoeg geen mestoverschot zijn.

Meer informatie:

Reeks Milieuplanbureau 15: 'Het landelijk mestoverschot 2003; Methodiek en Berekening'.